



Lunch Webinar **IMVB** Convenant **Pensioenfondsen**

Fossiele brandstoffen - desinvesteren of
engagen?

Daan Spaargaren - PME
Sanne van Keulen Natuur & Milieu

Programma

- Introductie - OESO richtlijnen en verschillende interventies
 - Context - wetenschappelijke studies
 - Case studie - PME
 - Discussie en vragen
-
- Opname - vragen in chat



Daan Spaargaren

Strategisch verantwoord
beleggen

Pensioenfonds van de
metalektro (PME)



Sanne van Keulen

Projectleider financiële
sector convenanten

Natuur & Milieu

- Convenant en OESO richtlijnen - stap 3 van ESG due diligence: stop, voorkom of mitigeer negatieve impacts.
- Mogelijke interventies
 - Engagement
 - Stemgedrag
 - Uitsluiting
 - (Impact investment)
- Onder welke voorwaarden welke interventies inzetten? Welke dilemma's komen daar bij kijken? Hoe kun je een interventie zoveel mogelijk impact laten hebben?
- Klimaatcrisis behoeft weinig introductie
- Veel urgentie en links met andere thema's
- Sterk mondiaal kaders - 1,5 graad Glasgow - ook EU en NL wetgeving, scenario's beschikbaar, meetbaar

- Wat zegt wetenschap?
 - Eerder desinvesteren alleen in theorie (modellen) impactvol (Heinkel/Kraus/Zechner 2001) bevonden
 - Nu eerste empirische studie (Rohleder/Wilkens/Zink 2021)
 - Gekeken naar effect op prijs van aandelen en CO2 emissies over langere termijn als gevolg van verkoop aandelen door divestment
 - Conclusie: theorie = realiteit, daling waarde en daling (of minder stijging) CO2 t.o.v. controle groepen.
 - Studie Scholtens & Plantinga (2020) liet al zien op basis van 40 jaar data dat desinvesteren fossiel geen impact heeft op financieel rendement.
 - Studie SWF Global (2020 i.o.v. FossielVrij) ABP 5% meer rendement behaald met eerdere fossiele uitstap.
 - Ook studies (o.a. Barkers/Cremers/Renneboog 2021) die laten zien dat engagement - when done right - zowel betere ESG prestaties als hoger rendement oplevert.



PME zet in op de energietransitie

Webinar SER & Natuur & Milieu
17 december 2021
Online

Agenda

1. Over PME
2. De aanleiding
3. Het onderzoek
4. De uitvoering
5. De bekendmaking
6. Conclusie



1. Over PME

- 1 PME is het Nederlandse pensioenfonds voor de metaal en technologische industrie
- 2 PME is het vijfde pensioenfonds van Nederland
- 3 Ongeveer 630.000 (oud-) medewerkers en gepensioneerden, ongeveer 1300 aangesloten bedrijven
- 4 PME beheert ongeveer EUR 64 miljard
- 5 Dekkingsgraad per eind november 2021: 104,5%

1. Over PME





2. De aanleiding

1. Discussie binnen het bestuur van PME hoe zo goed mogelijk kan worden bijgedragen aan de energietransitie
2. Verkenning naar een vervolgstap in het klimaatbeleid dat PME al jaren voert
3. Teleurstellende resultaten van klimaatengagement en stemmen op klimaatresoluties
4. Alarmerende rapporten van de IPCC en de IEA
5. Steeds meer zorg bij deelnemers en gepensioneerden over beleggingen in de fossiele energie

3. Het onderzoek

PME onderzocht in Q1 van 2021 de mogelijkheid van uitsluiting van olie- en gasbedrijven ten aanzien van:

- Gevolgen voor risico-rendementsverhouding binnen de beleggingsportefeuille
- Draagvlak bij de achterban en ophalen inzichten van maatschappelijke organisaties en NGO's
- Mogelijkheden om vrijgekomen kapitaal te beleggen in de energietransitie



- Engagement kun je beter daar inzetten waar bedrijven echt de transitie kunnen maken
- Desinvesteren heeft vooral impact als je tegelijkertijd meer gaat investeren in hernieuwbare of low carbon technologie
- Desinvesteren of engagement? Beiden in collectief met publieke communicatie
- Effectief stemgedrag en shareholder initiatieven als Follow-This worden nog te weinig benut
- Deelnemers moeten een veel grotere rol krijgen in uitsluitingsbeslissingen

Afsluiting



- Webinar terugkijken en delen
- Contact
 - s.vankeulen@natuurenmilieu.nl
 - daan.spaargaren@pmepensioenfonds.nl

3. Het onderzoek

De belangrijkste uitkomsten van het onderzoek:

- Geen noemenswaardige gevolgen voor risico-rendementsverhouding
- Deelnemers en gepensioneerden verwachten een vooruitstrevend klimaatbeleid
- Binnen 3 jaar wordt het vrijgekomen kapitaal herbelegd in de energietransitie



3. Het onderzoek

Andere belangrijke overwegingen:

- De relatief beperkte blootstelling aan olie- en gasbedrijven (voor aandelen als gevolg van klimaatscreening sinds 2019)
- Logische volgende stap in het klimaatbeleid van PME
- Groeiende twijfel over effectiviteit van engagement
- Herbelegging van vrijgekomen vermogen past binnen impactambitie van PME
- Een goede afweging tussen rendement en risico in de beleggingsportefeuille staat zoals altijd bovenaan



4. De uitvoering

- 1 In juni 2021 heeft het algemeen bestuur van PME besloten om olie en gas als sectorclassificatie toe te voegen aan het uitsluitingsbeleid van PME
- 2 PME heeft in overleg met MN alle mandaten aangepast om fondsmanagers en externe managers de uitsluiting uit te laten voeren
- 3 Gedurende juli en augustus zijn alle belangen van PME in de olie- en gassector verkocht, binnen alle beleggingscategorieën
- 4 De komende jaren zal het vrijgekomen kapitaal worden herbelegd in schone energie
- 5 PME zal engagement richten op de grootverbruikers van fossiele energie (bijvoorbeeld nutsbedrijven, staalbedrijven, cementbedrijven)

5. De bekendmaking

PME heeft de nieuwe inzet op de energietransitie en de uitsluiting van olie en gas op 3 september bekendgemaakt

- Gelijktijdig interview in Trouw en het FD
- Landingspagina op de website met alle relevante informatie, persbericht en video's
- Podcast waarin een aangesloten bedrijf aan het woord komt over de stap
- Verspreiding van berichten via sociale media
- Actief informeren van onder andere pensioenfondsen, NGO's, toezichthouder en accountant



5. Bekendmaking



De actiegroep Extinction Rebellion hield gistermiddag een demonstratie tegen fossiele beleggingen bij ABP op de Zuidas in Amsterdam. Het was al de derde keer dat de groep actievoerde bij het pensioenfonds. FOTO: NICO GARSTMAN/ANP

PENSIOENEN

Bijval en scepsis voor besluit PME om uit fossiel te stappen

Jeroen Groot
Amsterdam

Metaalpensioenfonds PME gooiden een steen in de vijver van de Nederlandse pensioensector. Het heeft als eer-

pen. ABP is met €530 mrd onder beheer met afstand het grootste pensioenfonds van Nederland en geldt ook internationaal als een grote speler.

Toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB) waarschuwt al langer voor de

aandeelhouder kun je bedrijven tot ander gedrag proberen te bewegen.'

Dit is precies het argument waarmee veel pensioenfondsen hun beleggingen in olie en gas verdedigen. Maar volgens het bestuur van PME heeft de strategie om be-

Metaal krijgt fossielvrij pensioen

Groen beleggen • Vanwege zorgen om het klimaat heeft metaalsectorfonds PME als eerste pensioenfonds alle belangen in

FOSSIELVRIJ

Tweede pensioenfonds stopt met fossiel

Na Pensioenfonds Horeca en Catering stopt nu ook het grote pensioenfonds PME, voor de metaalsector, met beleggingen in olie en gas.

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM. In twee dagen tijd maken twee pensioenfondsen bekend om fossiele energie te stappen. Pensioenfondsen Horeca en Catering was donderdag de eerste, het pensioenfonds voor de metaalsector, PME, volgde een dag later.

De achterliggende gedachte is bij beide fondsen hetzelfde: klimaatverandering is een urgent probleem en er moet wat gebeuren. Zoals PME-voorzitter Eric Uijen in *het Financieele Dagblad* zei: 'Het klimaatbeleid gaat te traag. (...) Daarom doen wij dit.'

PME, dat met 62 miljard euro aan beheerd vermogen één van de grootste vijf pensioenfondsen van Nederland is, heeft naar eigen zeggen de afgelopen maanden alle beleggingen in de fossiele olie- en gaswinning en

verkoop. Het gaat om een bedrag van 1,2 miljard euro. Het aandeel van 'fossiel' was al 'flink gekrompen', stelt het pensioenfonds op de website. Navraag leert dat de beleggingen van PME in fossiele energie vijf jaar geleden nog 3 procent van de beleggingsportefeuille bedroegen, in juni (toen het besluit viel om deze beleggingen te verkopen) was daar nog 2 procent van over.

PME wil deze 1,2 miljard euro nu gaan beleggen in schone energie en in sectoren die de energietransitie mogelijk maken. In een persverklaring beklentocht Uijen: 'De mensen waarvoor wij beleggen, merken hier in hun pensioen niets van. Ons ambitieus klimaatbeleid en een goed pensioen gaan heel goed samen.'

'Principiële afweging'

Pensioenfondsen Horeca en Catering, dat een vermogen van circa 15 miljard euro beheert, heeft sinds eind vorig jaar voor ongeveer 250 miljoen euro aan aandelen en obligaties van onder meer olie- en gasbedrijven Shell, Total en Exxon afgekocht. Het wil niet meer beleggen in bedrijven die zich



De OBA Bulk Terminal Amsterdam, een overslaglocatie voor steenkool.

behoeligheden met energie uit niet-hernieuwbare grondstoffen, het gaat om circa 2 procent van de beleggingsportefeuille. In het FD sprak directeur Paul Braams van een 'principiële afweging'. Hij vergeleek beleggen in fossiele energie met beleggen in de wapenindustrie. Met dat laatste, zei hij, 'kun je waanzinnige rendementen halen. Het is een zwegende machine in fossiele industrieën. Het is een geweldige machine die miljarden opbrengt.'

PME stapt als eerste grote pensioenfonds uit olie en gas
Fonds voor metaal- en technologische industrie investeert in groene energie

Pensioenfondsen doen na wapens en steenkool ook Shell in de ban

4 VRAGEN

BELEGGINGEN PENSIOENFONDSEN

Donderdag kondigde het horecapensioenfonds aan te stoppen met olie en gas, vrijdag volgde PME. Alle ogen zijn nu gericht op de andere fondsen. Maar hebben fossiele reuzen last van zo'n investeerboycot?

2 Zal mijn eigen pensioenfonds dit voorbeeld volgen?

In elk geval weten overal kritische pensioendeelnemers de druk op te voeren. Bij PME drongen deze zomer medewerkers van de succesvolle chipbedrijven NXP en ASML aan op snellere verduurzaming. In de horeca voerde de actiegroep 'Jij hebt een vies pensioen' een succesvolle campagne.

gaan met olie- en gasbedrijven om daar veranderingen tot stand te brengen.

Daar is beperkt geluk', zegt Marcel Andringa, uitvoerend bestuurder balans- en vermogensbeheer, op de site van het pensioenfonds. Aangezien hier veel tijd en geld in gaat zitten, richt PME volgens hem de inspanningen liever op 'andere bedrijven die intensief gebruikmaken van energie, maar die wel meer handellijgspectief hebben om hun bedrijfsvoering te veranderen.'



6. Conclusie

- PME is tevreden met het proces en het genomen besluit.
- Het besluit van PME om fossiele olie- en gasbedrijven uit te sluiten heeft tot een relevante discussie geleid over:
 - nut en noodzaak van fossiele beleggingen
 - de effectiviteit van engagement
 - de rol van pensioenfondsen als maatschappelijke aandeelhouder

